

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
részitélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.167/2016/7.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula a tanács elnöke
. Farkas Attila előadó bíró
. Pethőné dr. Kovács Ágnes bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Barabás Zoltán ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: dr. Ádám Sándor ügyvéd
A per tárgya: kölcsöntartozás visszafizetése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
émi Törvényszék 1.Pf.20.971/2015/4. számú részítélet

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
émi Járásbíróság 16.P.22.139/2013/31/I. számú részítélet

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős részítéletet - a felülvizsgálati kérelemmel érintett részében - hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság részítéletét e körben megváltoztatja és az érvénytelen szerződést érvényessé nyilvánítja oly módon, hogy az ügyleti kamat mértékét 19,64%-ban határozza meg.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 97.841 (kilencvenhétezer-nyolcszáznegyvenegy) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

A részítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperes jogelődje (a továbbiakban: alperes) és a felperes között 2007. április 18-án deviza alapú kölcsönszerződés jött létre, amelynek alapján az alperes egy személygépkocsi megvásárlásához 3.090.000 Ft-ot bocsátott a felperes rendelkezésére. A mértékadó devizanemet a szerződésben CHF-ben jelölték meg, a THM 23,37%, a rendszeres törlesztőrészletek száma 84 db, összegük havi 66.985 Ft, a visszafizetendő teljes összeg pedig 5.626.740 Ft volt.
- [2] A szerződés részét képező HIT/2006.05.31. számú alperesi üzletszabályzat IV.4. pontja szerint az alperes jogosult volt a folyósított kölcsön összege után kamatot felszámítani azzal, hogy a kamat számítása a kölcsön folyósításának időpontjában az ott rögzített képlet alapján történik.
- [3] A törlesztőrészlet az üzletszabályzat I.15. pontja értelmében egyenlő a tőke- és a kamatfizetési kötelezettségek együttes összegével. A mértékadó kamatláb a I.18.e pont szerint a londoni bankközi piacon a mértékadó devizanemben 3 havi időtartamra jegyzett, a Reuters Monitor megfelelő oldalán naponta közzétett kínálati referencia kamatláb (3 havi London InterBank Offered Rate - LIBOR). Az üzletszabályzat I.25.a. és IV.5. pontjai értelmében az adósnak a mértékadó kamatláb pénzpiaci változása függvényében a hátralévő törlesztőrészletek összegét érintően jelentkező kamatkülönbözetet is meg kell fizetnie.
- [4] A kölcsönszerződés biztosítása érdekében a kölcsön felhasználásával megvásárolt gépkocsira, az alperes javára vételi jogot alapítottak, amelyet elidegenítési és terhelési tilalom kikötésével biztosítottak.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [5] A felperes módosított keresetében a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását és a hatályossá nyilvánítás keretében, illetve a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján az alperes 1.682.596 Ft túlfizetés visszafizetésére kötelezését kérte. Kérte továbbá, hogy a bíróság állapítsa meg, a gépjárműre alapított vételi jog 2012. április 18-án megszűnt, ennek alapján pedig intézkedjék a vételi jognak és az elidegenítési és terhelési tilalomnak a hatósági nyilvántartásból való törlése iránt, az alperest pedig kötelezze a gépkocsi törzskönyvének kiadására.
- [6] Az érvénytelenségi keresetét a felperes azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés nem felel meg a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban meghatározott követelményeknek. A szerződésben ugyanis sem az ügylet tárgyát, sem a THM-et, sem a kamat éves százalékos mértékét, sem a törlesztőrészletek számát és összegét, sem pedig a törlesztési

időpontokat nem határozták meg.

- [7] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Álláspontja szerint a kölcsönszerződés maradéktalanul megfelel a Hpt. előírásainak. Arra az esetre, ha a kamat százalékos mértéke feltüntetésének hiánya miatt a bíróság a szerződést mégis érvénytelennek minősítené, kérte a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását azzal, hogy a kamat szerződéskötés kori induló mértéke évi 19,64%. A felperes további kereseti kérelmeit az alperes szintén alaptalannak ítélte és elutasítani kérte.

Az első- és a másodfokú részítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság részítéletében megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés - az ügyleti kamat százalékban kifejezett éves mértéke megjelölésének elmaradása miatt - részlegesen érvénytelen. A szerződést megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényesnek nyilvánította akként, hogy az ügyleti kamat szerződéskötés kori éves mértékét 2,31%-ban határozta meg. Megállapította továbbá, hogy a felperes által megvásárolt gépjárműre alapított vételi jog 2012. április 18-án megszűnt, és megkereste az illetékes okmányirodát a vételi jog törlése iránt.
- [9] A határozat indokolása szerint a felek között létrejött kölcsönszerződés megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontjában előírt követelményeknek. Az ügyleti kamat százalékban kifejezett éves mértékét azonban a szerződés nem tartalmazza, így az a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében részlegesen érvénytelen. A kölcsönszerződésben foglaltak alapján ugyanakkor egyértelműen megállapítható, hogy a felek a kölcsön összege után ügyleti kamat fizetésében állapodtak meg. A szerződés mellékletét képező üzletszabályzat a referencia kamat mértékét is rögzíti. Az érvénytelenség oka tehát kiküszöbölhető, így az érvénytelenség jogkövetkezményei közül a szerződés érvényessé nyilvánításának alkalmazása indokolt. Az induló ügyleti kamat mértéke viszont a szerződésből nem tűnik ki, ezért azt az elsőfokú bíróság a CHF LIBOR szerződéskötés kori mértékében, évi 2,31%-ban határozta meg. Megalapozottnak ítélte az elsőfokú bíróság a vételi jog megszűnésének megállapítása iránti kérelmet is. A további kereseti kérelmekről részítéletében nem rendelkezett.
- [10] A felperes és az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú részítéletet részben megváltoztatta, megállapította a szerződés teljes érvénytelenségét, és a szerződést az ügyleti kamatnak a szerződéskötés kor érvényes jegybanki alapkamat 8%-os mértékben történő meghatározásával érvényessé nyilvánította. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [11] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott követelmények teljesítésének elmulasztása, az ügyleti kamat éves százalékos mértéke feltüntetésének elmaradása a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségét eredményezi. A felek azonban szerződésükben ténylegesen megállapodtak az ügyleti kamat

fizetésében, így az érvénytelenség oka - az elsőfokú ítélet indokolásában helyesen kifejtetteknek megfelelően - valóban kiküszöbölhető. Az ügyleti kamat szerződéskötés kori mértékét viszont a másodfokú bíróság érvelése szerint az érvényessé nyilvánítás során nem a szerződésben megjelölt referencia kamathoz igazodóan, hanem - a 2/2014. PJE-ben foglaltakra figyelemmel - a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: Ptk.) 232. § (1) és (3) bekezdései alapján a jegybanki alapkamattal egyező mértékben kell meghatározni. A vételi jogot érintő kereseti kérelem esetében ugyanakkor a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett az elsőfokú bíróság jogi álláspontjával.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [12] A jogerős ítélet ellen az alperes felülvizsgálat kérelmet terjesztett elő, amelyben - tartalmilag - a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését, az elsőfokú részítélet részbeni megváltoztatását és a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása keretében az ügyleti kamat szerződéskötés kori éves mértéke 19,64%-ban történő meghatározását kérte.
- [13] Kifejtette, hogy a jogerős részítélet sérti a Ptk. 200. § (1) bekezdését és 241. §-át, valamint a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3. § (3) bekezdését. Egyetértett azzal, hogy az ügyleti kamat éves százalékos mértéke megjelölésének hiánya miatt a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján fennálló érvénytelenségi ok kiküszöbölhető, így helye volt a perbeli kölcsönszerződés érvényessé nyilvánításának. Álláspontja szerint azonban a másodfokú bíróság az induló ügyleti kamat mértékét az érvényessé nyilvánítás során tévesen határozta meg a jegybanki alapkamattal egyezően. A kölcsönszerződésben ugyanis - noha a kamat százalékos mértékét valóban nem tüntették fel - ténylegesen megállapodtak az ügyleti kamat fizetésében és mértékében. A kamat százalékos mértéke erre tekintettel a szerződésben szereplő adatok alapján - az üzletszabályzatban rögzített matematikai képlet alkalmazásával - megfelelően kiszámítható. Az elvégzett számításokat, az ezek eredményét összefoglaló táblázatot, illetve a kamatszámítás levezetését az elsőfokú eljárás során be is mutatta. Az ügyben eljáró bíróságoknak mindezekre tekintettel a kölcsönszerződés érvénytelenségének okát úgy kellett volna kiküszöbölniük, hogy az induló ügyleti kamat mértékét a szerződésben rögzített kamatmegállapodás alapul vételével, az általa közölt számításoknak megfelelően évi 19,64%-ban kellett volna meghatározniuk. A másodfokú bíróság ettől eltérő döntése tartalmilag a kölcsönszerződés visszamenőleges hatályú módosítását jelentette. Ennek azonban nem álltak fenn a jogszabályi feltételei; ilyen tartalmú, a szerződés módosítására irányuló kereseti kérelmet maga a felperes sem terjesztett elő.
- [14] A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős részítélet hatályában való fenntartására irányult.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, és azt jogszabálysértőnek találta.
- [16] A felek közötti kölcsönszerződés megkötésekor hatályos Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja értelmében semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amely nem tartalmazza a kamat éves, százalékosban kifejezett értékét. Az alperes maga sem vitatta, hogy a perbeli kölcsönszerződés e követelménynek nem felel meg, a kamat százalékos mértékét a szerződésben nem tüntették fel. A perben eljáró másodfokú bíróság helyesen állapította meg ezért, hogy a szerződés érvénytelen.
- [17] Nem volt vitás ugyanakkor a perben, hogy az alperes nem kamatmentes kölcsönt nyújtott a felperes részére. A felek közötti kölcsönszerződés rendelkezései és a szerződés részét képező üzletszabályzat I.15. pontja alapján abszolút számmal a kikötött ügyleti kamat mértéke is megállapítható. Az összes törlesztőrészlet összegéből, 5.626.740 Ft-ból ugyanis a kölcsön összegét, 3.090.000 Ft-ot kivonva megkapjuk a felperes által fizetendő kamat összegét. Ezekből az adatokból pedig, amint azt az alperes a per során a szükséges számítások csatolásával igazolta is, a kamat éves százalékos mértéke kiszámítható. A kamat százalékosban kifejezett éves mértéke feltüntetésének elmaradása tehát a perbeli esetben csupán a kölcsönszerződés formai hiányosságát jelentette. Az érvénytelenség oka ezért - az ügyben eljáró bíróságok helyes álláspontjának megfelelően - kiküszöbölhető volt. Az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei közül erre figyelemmel a Ptk. 237. § (2) bekezdése alapján az érvényessé nyilvánítás alkalmazása volt indokolt, figyelemmel a Kúria 6/2013. PJE határozata 4. pontjában kifejtettekkel is.
- [18] Tévedett azonban a másodfokú bíróság, amikor a kamat mértékét a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása során a forintnak a szerződéskötés idején érvényes jegybanki alapkamatával egyező mértékben határozta meg. Az adott tényállás mellett egyértelmű ugyanis, hogy a felek megállapodása nem irányulhatott ilyen mértékű kamat fizetésére. Ez következik a szerződés rendelkezéseiből, a törlesztőrészletek összegéből és a THM szerződésben rögzített mértékéből is. A THM nem azonos az ügyleti kamattal, a perbeli kölcsönszerződésben kikötött 23,37%-os THM mellett azonban a szerződő felek 8%-os mértékű ügyleti kamatban nyilvánvalóan nem állapodhattak meg. Helyesen mutatott rá ezért e körben az alperes, hogy a másodfokú bíróság ténylegesen a szerződés megkötésének időpontjára visszamenőlegesen módosította a perbeli kölcsönszerződést anélkül, hogy a felek erre irányuló kérelmet terjesztettek volna elő, illetve hogy a Ptk. 241. §-ában írt feltételek fennállását vizsgálta volna.
- [19] Az alperes a perben nem vitatta, hogy a fogyasztó felperes a szerződés adatai alapján a kamat százalékos mértékét maga nem tudta

volna kiszámolni, ehhez ugyanis számítástechnikai eszközök, programok igénybevétele lett volna szükség. A kamatszámítást azonban az alperes elvégezte, és a per során csatolta az ennek eredményét, valamint a kamatszámítás levezetését rögzítő okiratot. E számításokból kitűnően a felek a perbeli szerződésben évi 19,64%-os mértékű ügyleti kamatban állapodtak meg.

- [20] A felperes az alperes által elvégzett számítások helyességét a per során nem vitatta, csupán azt a - téves - jogi álláspontját hangoztatta, hogy a felek közötti kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítására nem kerülhet sor. A Kúria az adott tényállás mellett - a felperes vitatásának hiányára is figyelemmel - nem látta perjogi akadályát annak, hogy az alperes okirattal igazolt kimutatását elfogadva az ügyleti kamat mértékét a szerződés érvényessé nyilvánítása során évi 19,64%-ban állapítsa meg.
- [21] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálati kérelemmel érintett körben a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, és helyette a jogszabályoknak megfelelő érdemi döntést hozott.

Záró rész

- [22] A felülvizsgálati eljárásban vesztes felperes a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljáró alperes felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni. Az ügyvédi munkadíj áfát is magában foglaló összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 3/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (3) és (5) bekezdései alapján a kifejtett ügyvédi tevékenység mérlegelésével, a felmerült készkiadás összegét pedig a rendelet 4. § (1) bekezdése szerint, a felperes által csatolt kimutatás alapul vételével határozta meg.
- [23] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése értelmében tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2017. január 10.

Dr. Vezekényi Ursula s.k. a tanács elnöke, Dr. Farkas Attila s.k. előadó bíró, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes s.k. bíró

A kiadmány hitelével: